

Euroopa
Komisjon

EUROOPA LIIDU
POLIITIKA
LAHTISELETATUNA

Haridus ja
koolitus on
meie tuleviku
võti

Haridus, koolitus, noored ja sport

„Investeerimine haridusse ja koolitusse on hädavajalik, et edendada noorte isiklikku arengut ja tööalaseid väljavaateid.”

Hariduse, kultuuri, mitmekeelsuse ja noorte volinik Androulla Vassiliou

EUROOPA LIIDU POLIITIKA LAHTISELETATUNA

Käesolev väljaanne kuulub sarja, mis arusaadavas keeles kirjeldab ja põhjendab ELi tegevust eri poliitikavaldkondades ning selle tegevuse tulemusi.

Avaldatud väljaannete nimekirja leiate ja need saate alla laadida veebilehelt:

http://europa.eu/pol/index_et.htm

Kuidas EL toimib?
„Euroopa 2020”: Euroopa majanduskasvu strateegia
ELi asutajad

Areng ja koostöö
Digitaalarengu tegevuskava
Eelarve
Energeetika
Ettevõtlus
Haridus, koolitus, noored ja sport ✘
Humanitaarabi ja kodanikukaitse
Kaubandus
Keskfond
Kliimameetmed
Konkurents
Kultuur ja audiovisuaalküsimused
Laienemine
Majandus- ja rahaliit ning euro
Maksustamine
Merendus- ja kalandusasjad
Pettusevastane võitlus
PiiRID ja julgeolek
Põllumajandus
Rahvatervis
Regionaalpoliitika
Rände- ja varjupaigaküsimused
Siseturg
Tarbijad
Teadusuuringud ja innovatsioon
Toiduohutus
Toll
Transport
Tööhõive ja sotsiaalküsimused
Välisasjad ja julgeolekupoliitika
Õigusküsimused, kodakondsus ja põhiõigused

SISUKORD

Miks on vaja Euroopa tasandi meetet?	3
Kuidas EL viib seda ellu?	6
ELi tegevus	10
Tulevikuväljavaated	16
Lisateave	16

Euroopa liidu poliitika lahtiseletatuna Haridus, koolitus, noored ja sport

Euroopa Komisjon
Teabevahetuse peadirektoraat
Väljaanded
1049 Brüssel
BELGIA

Käsikiri valmis märtsis 2014

Esikaas ja foto lk 2: © Glowimages/Getty Images

16 lk – 21 × 29,7 cm
ISBN 978-92-79-24663-0
doi:10.2775/82660

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2014

© Euroopa Liit, 2014
Paljundamine on lubatud. Üksikute fotode kasutamiseks või reprodutseerimiseks tuleb taotleda luba otse autoriõiguse omanikelt.

Miks on vaja Euroopa tasandi meedet?

Haridus ja koolitus – sinu tulevik on meie tulevik

Kasulik sulle. Hariduse ja koolituse investeerimine on sinu tuleviku võti, eriti siis, kui oled noor. Teise või kolmanda keele õppimine muudab lihtsamaks teiste riikide, sealsete elanike ja nende eluviiside tundmaõppimise ning lisaks võimaldab see minna teise riiki õppima või praktikale ja parandada väljavaateid saada tulevikus eneseteostust pakkuv ning hästi tasustatud töökoht. Uuringud näitavad, et kõrge kvalifikatsiooniga täiskasvanud leiavad kaks korda suurema töenäosusega tööd ja teenivad peaaegu kolm korda suurema töenäosusega keskmisest suuremat palka kui madala kvalifikatsiooniga täiskasvanud.

Kasulik riigile. Maailmas, kus kõik muutub üksteisega aina seotumaks, saavutab iga riigi majandus oma täieliku potentsiaali üksnes siis, kui selle taga on tugev haridus- ja koolitussüsteem. Riik, mis investeerib targalt haridusse ja koolitusse, saavutab edu majanduses, teaduses ja kunstis. Lisaks aitab kõigile haridusvõimaluste tagamine tagada sotsiaalse õigluse ja ühtekuuluvuse.

Haridus oli klassikalise Kreeka tsivilisatsiooni edu alustala.

Kas teadsid, et ...?

20% eurooplastest on madala kvalifikatsiooniga, mistõttu on neil raske pääseda tööturule ja osaleda täiel määral ühiskonnas.

Kasulik Euroopale. Meie edu üleilmsel tiheda konkurentsiga turul tugineb kõrge kvalifikatsiooniga tööjõule, kes pakub suurepäraseid ja innovaatilisi kaupu ja teenuseid. Ent haridus ei ole oluline üksnes majanduslike tulemuste seisukohast. Demokraatlik kultuur Euroopas saab õitseda üksnes siis, kui kõik meist on teadlikud oma kodanikuõigustest ja -kohustustest. Kodanikuaktiivsust tuleb õpetada ja õppida kodus, koolis ja mitteametlikus keskkonnas.

Erasmus+

Arvestades hariduse olulisust kodanike, rahvaste ja Euroopa kui terviku tulevase heaolu jaoks, on Euroopa välja töötanud ulatusliku uue programmi Erasmus+. Selle eesmärk on edendada inimeste isiklikku arengut ja tööalaseid väljavaateid. Programmiga toetatakse kõiki hariduse ja koolituse valdkondi, samuti noorte mitteformaalseid õppimisvõimalusi, vabatahtlikku teenistust ja rohujuure tasandi sporti. Sellega asendatakse mitu varasemat programmi ning rakenduseeskirju ja menetlusi on muudetud tõhusamaks ja lihtsamaks.

1987. aastast alates on Erasmuse programmi kaudu toetatud üle 3 miljoni üliõpilase. Programmiga Erasmus+ on ELi rahastust oluliselt suurendatud. Selle eesmärk on toetada aastatel 2014–2020 veel 4 miljonit inimest. Programmiga suurendatakse oluliselt ka koostöövõimalusi haridusasutuste ning haridus- ja töömaailma vahel.

Muret tekitab oskustöötajate nappus

Ülemaailmne majanduskriis on toonud esile struktuursed nõrkused, millel on tõsised tagajärjed miljonitele inimestele. Noorte töötuse tase on ELis tervikuna üle 20% ja mõningates liikmesriikides rohkem kui 50%. Siiski ei ole ülemaailmne kriis ainus tööpuuduse põhjus. Kehv haridus ja oskuste puudus süvendavad samuti töötust.

Kas teadsid, et ...?

Lugemis- ja kirjaoskamatus ei riku üksnes elusid, vaid see on äärmiselt kulukas ka ühiskonnale. Kirjaoskamatuse kulu ainuüksi arenenud riikides on üle 500 000 000 000 (500 miljardi) euro aastas.

ELi noortest ei saavuta minimaalseid lugemis-, arvutamise- ja loodusteaduste põhioskusi ligikaudu 20%. Kuus miljonit lahkub haridus- ja koolitussüsteemist vaid põhihariduse või madalamaga. Selliste puuduste mõju pole raske ette kujutada: hiljutine uuring näitas, et vaid üks kahest täiskasvanust, kellel on madal kvalifikatsioon, käib tööl, samas kui kõrge kvalifikatsiooniga täiskasvanute tööhõive määr on oluliselt kõrgem.

Kas see tähendab, et oskuste hankimine on parim viis töö saamiseks? Kahtlemata on see kõige kindlam. Paljud tööandjad näevad kõvasti vaeva kvalifitseeritud töötajate otsimisega. Ühel kolmest tööandjast on raskusi vajalike oskustega inimeste

leidmisega. See on nii just kõige innovaatilisemates majandusvaldkondades, kus on tuhandeid vabu töökohti inseneriteaduste, teaduse ja tehnoloogia aladel.

Sellist ebakõla tööandjate nõutud oskuste ja töötajate pakutavate oskuste vahel nimetatakse **oskustöötajate nappuseks**. See on üks teravamaid hariduse ja koolitusega seotud probleeme, mille Euroopa riigid peavad lahendama. Sellise lõhe ületamiseks on vaja sildu. Kõige kindlamad sillad on haridus ja koolitus.

Sillaks võivad olla pensionärid

Euroopa projekti HEAR ME (Highly Educated Retirees Mentoring Early School Leavers) värvati pensionäre või pensionieale lähenevaid inimesi, kes soovisid töötada koos noortega. Vabatahtlikud osalesid mitmel mentorluse kursusel. Seejärel töötasid pensionärid mentoritena, pakkudes erivajadusega varakult koolist lahkunutele abi ja juhtnööre nende hariduslike ja tööalaste eesmärkide toetamiseks.

Töötajatel on raskusi kvalifitseeritud töötajate leidmisega.

Subsidaarsus praktikas: mis kodus õpitud, see koolis hooleta.

Probleemide lahendamine üheskoos

Õppeprotsessis osaleb miljoneid inimesi ja organisatsioone alates õpilastest, praktikantidest ja lapsevanematest õpetajate, ülikoolide, ettevõtete ja noorterühmadeni, kuni valitsuste ja ELini. Kuidas oleks tark kohustuste jagamine korraldada? Siinkohal saab osaliselt juhendada **subsidaarsuse põhimõtteid**. See tähendab, et otsustamisel tuleks võtta võimalikult palju arvesse nende häält, keda see puudutab.

Mida sa arvad kohustustest hariduse vallas?

Kellel on haridus- ja koolitusprotsessis kõige olulisem roll?

Valitsustel, koolidel, õpetajatel või lapsevanematel?

Milline on sinu enda roll? Kui suures ulatuses saad ise otsustada, kus, millal ja mida õppida?

Seetõttu vastutab ELi aluslepingute kohaselt iga ELi riik ise oma haridus-, koolitus- ja noorsoopoliitika väljatöötamise eest. Riikide valitsused otsustavad õppe sisu ja haridussüsteemi korralduse. Igal valitsusel omakorda on võimalik lubada käsitleda haridusküsimusi piirkondlikul või kohalikul tasandil. Nutikalt korraldatud haridussüsteemis delegeeritakse paljud otsused edasi ülikoolidele, koolidele, koolitusasutustele jms.

Edu saavutamiseks on aga siiski vaja teadmisi kasvatada ja laiendada. Seega peaks õppimine hõlmama piiride ületamist. Seetõttu on Euroopa mõõde hariduses, koolituses ja noorsoopoliitikas oluline. Koostöö Euroopa tasandil on vajalik, kuna meie majandusvaldkonnad on omavahel tihedalt seotud ja viimastel aastakümnetel on välja kujunenud Euroopa tööturg. Järjest tähtsamaks muutuvad liikuvus ja keeleoskus. Liikmesriigid saavad õppida üksteiselt ning õpilased, praktikandid, muud noored, vabatahtlikud, õpetajad ning koolid ja ülikoolid saavad kasutada piiriülest koostööd.

Sellest tulenevalt on koostööprogrammid hariduse, koolituse ja noorsoo valdkondades kuulunud Euroopa tegevuskavadesse palju aastaid: 1987. aastal võeti vastu Erasmuse programm ja 1988. aastal Euroopa esimene noorsooprogramm (Euroopa Noored). Euroopa ametlikud pädevused hariduse, kutsehariduse ja noorsoo valdkonnas lisati liidu aluslepingutesse siiski alles Maastrichti lepinguga (1993).

Kas teadsid, et ...?

Spordipoliitika lisati uue ELi pädevusena Lissaboni lepinguga (2009). Euroopa-ülese visiooni kasulikkus on ilmne küsimustes, mis käsitlevad spordiga seotud vägivalda, sallimatust või dopingut. ELi tasandil teabe jagamine aitab liikmesriikidel välja töötada tõhusa poliitika selliste probleemidega tegelemiseks.

Kuidas EL viib seda ellu?

ELi kindel eesmärk on avardada mõtlemist ning avada võimalusi hariduse ja koolituse toetamise läbi.

Ole avatud: õppimine toimub pidevalt

„Elu seisneb õppimises. Kes ei õpi, on surnud.” (Tom Clancy).

Õppimine toimub pidevalt. Rääkimine kellegagi, keda sa varem ei tundnud, annab võimaluse õppida tundma tema vaateid, eelistusi jms.

Mitte õppida on peaaegu võimatu. Üritage mitte õppida kasvõi tund aega. Kas see on võimalik?

Ei. Isegi katseks valmistudes peate läbi mõtlema, millistest tegevustest hoiduda. Selle tulemusena kujundate isikliku kogemuse alusel välja selgema arusaama sellest, mis õppimine on. Isiklik kogemus ongi parim õppimisviis.

Õppimine ei seisne üksnes klassis istumises. See on rohkem kui vaid faktide omandamine. Õppimine on elu.

Sellest tulenevalt on EL vastu võtnud laiapõhjalise ja kõikehõlmava lähenemisviisi õppimisele, mis hõlmab palju mitmesuguseid õppemeetodeid ja õppekeskkondi, näiteks mitteformaalne ja informaalne õppimine ning elukestev õpe.

Mitteformaalne õppimine tähendab õppimist väljaspool ametlike kooli- või koolituskeskkondi ja toimub kavandatud tegevuse kaudu, hõlmates teatavat

Õppimine on elu.

Õpime solidaarsust, õpime elama.

liiki õppetuge. Mitteformaalne õppimine võib olla näiteks:

- struktureeritud e-õpe;
- ettevõttesisene koolitus;
- noorsootöö;
- programmid varakult koolist lahkunutele kirja- või töösüste andmiseks.

Informaalne õppimine on õpe, mille eesmärgid, kestus või juhendamine ei ole paika pandud. See hõlmab elu- ja töökogemuse kaudu (vahel mitteteadlikult) omandatud oskusi. Näiteks:

- töö kaudu omandatud projektijuhtimis- või IT-oskused;
- välismaal elades omandatud keeleoskus ja eri kultuuride alased teadmised;
- vabatahtlikutöö, kultuuritegevuse, spordi ja koduse tegevuse (näiteks lapse eest hoolitsemine) kaudu omandatud oskused.

Elukestev õpe on uute asjade õppimine kogu elu jooksul, eriti pärast algse ametliku haridustee lõpetamist. Pea meeles: õppida pole kunagi liiga hilja!

Vaimsete puuetega inimeste elukestev õpe

Vaimsete puuetega inimeste jaoks ei seisne elukestev õpe üksnes uute oskuste omandamises. See tähendab ka osalemist ühiskonnas nii, et nad suudaksid end esindada ja olla rohkem oma igapäevase elu peremehed. Siiski ei ole paljud koolituskursused ja loengud vaimsete puuetega inimeste jaoks sobivad. Tihti on õppematerjalid raskesti loetavad ning keeruline on aru saada, mida õpetaja räägib.

*Seetõttu on mitme ELi riigi organisatsioonid loonud koos projekti **Pathways**. Osalejad on välja töötanud koolituskursused, brošüürid ja veebivahendid, milles selgitatakse, kuidas muuta teave paremini kättesaadavaks. See projekt muudab vaimsete puuetega inimeste jaoks elukestvas õppes osalemise lihtsamaks.*

Ava end koostööks maailmaga

Euroopa ei ole suletud klubi – eriti selles osas, mis puutub haridusse ja koolitusse.

- EL toetab kõrgkoolide koostööd üle maailma, et arendada ja moderniseerida partnerriikide kõrgharidusasutusi. Partnerasutusi saab valida ELi naaberriikidest, Lääne-Balkanilt, Venemaalt ning Aasia, Ladina-Ameerika ja Aafrika piirkondadest.

- EL toetab noorteorganisatsioonidevahelisi koostööprojekte kõikjal maailmas. Selliste projektide eesmärk on parandada noorsootöö kvaliteeti ja tunnustamist, mitteformaalset õppimist ja vabatahtlikku tööd maailma mitmes piirkonnas, eriti arenguriikides.

- Programmiga **Jean Monnet** toetatakse kogu maailmas õpetamist, teadustööd ja mõttevahetust Euroopa integratsiooni teemadel. Aastatel 1990–2011 aidati Jean Monnet' programmi kaudu luua ligikaudu 3700 projekti Euroopa integratsiooniuringute valdkonnas, sealhulgas 165 Jean Monnet' Euroopa tippkeskust, ligikaudu 880 õppetooli ülikoolides ning peaaegu 2200 püsikursust ja Euroopa õppemoodulit. Programm töötab nüüdseks maailma 77 riigis.

ELi-alaste teadmiste edendamine kogu maailmas

„Jean Monnet' meede on tõepoolest oluline. Majandusprogramm töötab nüüd ELiga seotud õppekava väljatöötamisvahendina, kutsume siia Euroopa akadeemikuid ja praktikuid ning edendame mitmesugust tegevust, et suurendada Korea inimeste teadlikkust EList.“

Professor Woosik Moon Lõuna-Korea Sõuli riikliku ülikooli ELi majandusteaduskonna Jean Monnet' õppetoolist.

ELil on toetav roll

Liikmesriigid vastutavad ise oma haridus- ja kutseharidussüsteemide sisu ju korralduse eest. EL austab riiklike eeskirjade ja prioriteetide mitmekesisust ning tal ei ole õigust ühtlustada ELi riikide õigust ja eeskirju selles valdkonnas (Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 165 ja 166).

Sellest tulenevalt ei ole ELil võimalik sätestada eeskirju seoses haridus-, koolitus- ja noorsoopoliitikaga. Kas see tähendab, et EL lihtsalt vaatab kõrvalt ega tee midagi? Üldse mitte! ELil on ainulaadne roll Euroopa õppeprotsessi koordinaatori, toetaja ja nõustajana. EL toetab liikmesriikidevahelist koostööd ja panustab nende tegevusse. Mida see praktikas tähendab?

See tähendab näiteks, et EL:

- **toetab** üliõpilasi, doktorante, praktikante, õpetajaid, koolitajaid ja lektoreid, et nad saaksid õppida, õpetada või omandada töökogemusi välismaal ning et noored saaksid osaleda noortevahetusprogrammides või käia välismaal vabatahtlikku tööd tegemas;
- **julgustab** liikmesriike reformima ja moderniseerima haridus- ja koolitussüsteeme, et nad suudaksid paremini toime tulla praeguste ja tulevaste nõuetega;
- **aitab** kohandada muutustega ja siseneda tööturule, eriti kutsehariduse ja -koolituse kaudu;
- **edendab** koostööd valitsuste, ülikoolide, kolledžite ja koolide, koolitusasutuste ja ettevõtete vahel.

Miks teha ELi tasandil koostööd?

ELi tasandi koostöö aitab Euroopa riikidel parandada oma haridussüsteeme. See võimaldab teha riikidel koostööd ja õppida üksteiselt, jagades parimaid tegevusviise.

Koostöö ELi tasandil: Euroopa poolaasta

„Euroopa 2020” on ELi majanduskasvu ja töökohtade loomise strateegia. Selle nurgakivi on Euroopa poolaasta, mis loodi 2011. aastal iga-aastase majanduspoliitika koordineerimise ja arutamise tsüklina, mis hõlmab Euroopa asutusi, ELi valitsusi ja riikide parlamente. Selle projekti raames võtab EL vastu **riigipõhised soovitused**, mille pakub välja komisjon ja võtab vastu nõukogu. Nende eesmärk on anda liikmesriikidele juhiseid konkurentsivõime ja töökohtade loomise tagamiseks. Kuna haridus ja koolitus muutuvad tööhõive ja majanduse jaoks järjest tähtsamaks, käsitletakse riigipõhistes soovitustes ka märkimisväärses ja järjest suuremas ulatuses hariduse ja koolitusega seotud küsimusi.

Koostöö ELi tasandil: liikuvuse edetabel

Liikmesriikide osalusel on EL töötanud välja liikuvuse edetabeli. Edetabelis on kindlaks määratud viis põhitegurit, mis mõjutavad noorte motivatsiooni ja suutlikkust õppida või käia praktilisel välismaal. Tundub, et toetus on (2014. aasta jaanuari seisuga) liikmesriikides väga erinev.

- Saksamaa, Belgia, Hispaania, Prantsusmaa ja Itaalia pakuvad kõige põhjalikumalt teavet ja juhtnööre liikuvusvõimaluste kohta.
- Küprosel, Luksemburgis ja Belgia saksa keelt kõnelevas osas pannakse koolides keeleõppele kõige suuremat rõhku. See on tihti oluline tegur, miks otsustatakse minna õppima, praktikale või tööle välismaale.
- Belgia flaamikeelne osa, Saksamaa, Itaalia ja Austria paistavad silma hästi välja töötatud finantstoe pooldest õpilastele, kes on pärit ebasoodsatest tingimustest ning soovivad minna õppima või praktikale välismaale..

ELil on ulatuslikud eesmärgid

Õppimine on edasiminekuks. Sama kehtib haridus- ja koolituspoliitika kohta. Seetõttu leppisid EL ja liikmesriigid edu mõõtmiseks kokku **2020. aastaks saavutatavad eesmärgid**, mis on järgmised:

- ebapiisavate lugemis-, arvutus- ja loodusteadusoskusteta 15aastaste osakaal peab jääma alla 15%;
- koolist väljalangenute osakaal peab jääma alla 10%;

- vähemalt 40% noortest täiskasvanutest peab lõpetama kõrgkooli;
- vähemalt 20% kõrgkooli lõpetanutest peab olema õppinud või olnud teatud aja praktilal välismaal.

Milline on seis praegu? Kas oleme saavutamas 2020. aastaks seatud ulatuslikke eesmärke? PISA 2012. aasta uuringu kohaselt on pilt mitmekesine.

Hoolimata tulemustest teatavates ainetes või teatavates riikides, on siiski veel palju teha. Seni, kuni miljonitel noortel ELis on raskusi lugemise, kirjutamise ja arvutamise, ei saa me käsi rüppe lasta.

Eesti (pildil pealinn Tallinn) tagab võrdsed õppimisvõimalused.

PISA 2012. aasta uuring

Rahvusvaheline õpilaste õpitulemuslikkuse hindamisprogramm (PISA) on ülemaailmne uuring, mida korraldab Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD). PISAga hinnatakse ulatust, mil määral 15aastased õpilased on omandanud põhiteadmised ja -oskused matemaatikas, lugemises ja loodusteadustes. Esimene uuring toimus 2000. aastal ja pärast seda on uuringut korratud iga kolme aasta järel. 2012. aasta PISA uuringus osalesid kõik OECD 34 liikmesriiki ning 31 partnerriiki ja majandussüsteemi. Esitame siinkohal mõningad uuringu tulemused.

ELi näitajad lugemises ja loodusteadustes paranevad

EL on saavutamas eesmärki, et 2020. aastaks oleks ebapiisavate oskustega õpilaste osakaal alla 15%.

Lugemine:
2006. aastal 23,1% → 2012. aastal 17,8%

Teadus:
2006. aastal 20,3% → 2012. aastal 16,6%

Oleme maha jäänud matemaatikas

Kehvade matemaatikaalaste teadmistega õpilaste keskmine osakaal on 2012. aasta PISA uuringu kohaselt peaaegu sama (22,1%) mis 2009. aastal (22,3%).

Osa riike paistab silma

Kõige paremad tulemused olid neljas ELi liikmesriigis (Eesti, Soome, Poola ja Madalmaad), kus kehvade arvutuoskustega õpilaste osakaal on alla 15% ehk ületab ELi eesmärki.

Kõige vähem on kehvade matemaatikaalaste teadmistega õpilasi Eestis: vaid 10,5% (ELis tervikuna 22,1%).

Teised on kaugel maas

Oli ka selliseid liikmesriike, kus madalaima PISA tulemuse sai pool kuni kolmandik 15aastastest õpilastest.

ELi tegevus

EL investeerib ELi uude, aastate 2014–2020 haridus-, koolitus-, noorsoo- ja spordiprogrammi **Erasmus+** 14,7 miljardit eurot.

Erasmus+ eesmärk on parandada noorte tööalaseid väljavaateid ja isiklikku arengut. Sellega aidatakse haridus-, koolitus- ja noortesüsteemidel pakkuda õpet, mis annab inimestele oskused, mida nad praegusel ja tulevasel tööturul ning ühiskonnas vajavad.

Kui oled huvitatud ELi rahastusest hariduse, koolituse, noorsoo ja spordi valdkonnas, leiad siit põhiteabe. Üksikasjalikum info on kättesaadav programmijuhendis taotlejatele. Programmijuhendi ja palju muud teavet leiad Erasmus+ veebisaidilt (<http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus>).

Erasmus+ kolm põhimeedet

- Põhimeede 1 – õpiränne: välismaal õppimise, töötamise, õpetamise, praktiseerimise või erialaste oskuste täiendamise toetamine.
- Põhimeede 2 – koostöö ja partnerlus: võimalused koostööpartnerlusteks nii haridus-, koolitus- ja noorteesutuste kui ka haridus- ja töömaailma vahel.

- Põhimeede 3 – poliitikareform: toetatakse analüüsi, dialoogi ja tõendite kogumise protsesse, et reformida haridus-, koolitus- ja noorsoopoliitikat ning -süsteeme.

Põhimeede 1. Üksikisikute õpiränne

Käesolevas osas kirjeldatakse Erasmus+ võimalusi igat liiki õppuritele ning haridus- ja koolitusvaldkonna ja noorteorganisatsioonide töötajatele.

Kas oled ...

... üliõpilane, kes soovib minna õppima või praktikale välismaale?

... kutsekooli õpilane või kutse omandaja, kes soovib laiendada oma oskusi?

... noor, kes soovib osaleda noortevahetuses või vabatahtlikus teenistuses välismaal?

... õpetaja, muu töötaja või noorsootöötaja, kes soovib minna õpetama või koolitusele välismaale?

Siis võid leida sellest peatükist teavet oma uute võimaluste kohta.

Keel liikuvatele inimestele

Mida parem on sinu keeleoskus, seda kasulikum on sulle välismaal viibitud aeg. Eri keelte praktiseerimine on enamiku liikuvusmeetmete oluline tahk. Kui oled üliõpilane, vabatahtlik või personaliiliige, kes läheb välismaale vähemalt kaheks kuuks, või kutsekooli õpilane, kes läheb välismaale vähemalt kuuks, pakub Erasmus+ sulle võimalust täiendada oma keeleoskust, mida kasutad õppimiseks, töötamiseks või vabatahtlikuks tegevuseks.

Kui sinu rändetaotlus on heaks kiidetud, palutakse sul kontrollida oma keeleoskust ja antakse võimalus osaleda enne välismaale minekut või välismaal oleku ajal keelekursusel. Võta ühendust oma riigi büroo või organisatsiooniga, et uurida täpsemalt selle Erasmus+ uue võimaluse kohta. Värskenda oma keeleoskusi ja ole valmis liikuma!

ÜLIÕPILASED

Õppe kestus: üliõpilased võivad õppida teise riigi ülikoolis või kolledžis 3 kuni 12 kuud.

Praktika: teise võimalusena võivad üliõpilased olla teises riigis praktiliselt 2 kuni 12 kuud.

Äsja kõrgkooli lõpetanud võivad samuti minna välismaale praktikale ühe aasta jooksul pärast kooli lõpetamist. Kuid ära jäta planeerimist viimasele minutile! Ülikooli või kolledži heakskiit tuleb saada õppe viimasel aastal.

Programmiga Erasmus+ toetatakse ka mõningate Euroopa üliõpilaste õppimist mujal maailmas ja mujalt maailmast pärit õpilaste õppimist Euroopas.

„Õppimine teises ülikooli aitab mul laiendada oma uurimisvaldkonda rohkem kui miski varem. Parim selle juures oli siiski kohtumine paljude inimestega, kellega teen tulevikus kindlasti koostööd.”

Robert (Ühendkuningriik) tööstusdisaini õppimise kohta 10 kuu jooksul Defti tehnikaülikoolis Madalmaades.

ÕPELAEN MAGISTRANTIDELE

Programmiga Erasmus+ toetatakse madala intressiga laene, et aidata magistrantidel õppida teistes Euroopa riikides. Üliõpilased võivad taotleda soodsat laenu kogu magistriõpingute ajaks välismaal ning saavad laenata kuni 12 000 eurot aastase kursuse korral või kuni 18 000 eurot kaheaastase kursuse korral.

ÜHINE MAGISTRIKRAAD

Erasmus+ pakub magistrantidele üle maailma stipendiumi õppimiseks ühisel kõrgetasemelises rahvusvahelises õppeprogrammis, mida korraldatakse ülikoolide partnerluse kaudu. Ühisel magistriõppe programmis saab kraadi, mille on ühiselt välja andnud kõik või osa osalevaid koole. Lisateavet leiad oma kõrgkooli rahvusvahelisest osakonnast.

LIIKUVUS KUTSEHARIDUSES JA KOOLITUSES

Välismaal käimine võib aidata kutsekooli õpilastel saada oskusi, mida nad vajavad tänapäeva tiheda konkurentsiga tööturul.

Rakenduskõrgkoolide õpilased, praktikandid ja õpipoisid võivad teha praktika välismaal mõnes ettevõttes, organisatsioonis (näiteks vabaühenduses või riigiasutuses) või kutsekoolis koos tööpõhise õppega ettevõttes. Praktika võib kesta kaks nädalat kuni aasta.

© Fotolia/Ekaterina Pokrovsky

Avarda oma silmaringi ja õpi välismaal.

Hangi erialaseid kogemusi meistrite poolest kuulsas riigis.

Äsja kooli lõpetanud (st endised õpipoisid) võivad samuti õpirändes osaleda. Nad peavad käima välismaal praktilal ühe aasta jooksul pärast kutsetunnistuse saamist.

„Välismaal õppimine on kogemus, mis on tulnud kindlalt mu karjäärile kasuks. Ilma selleta poleks mul olnud piisavalt enesekindlust, et kandideerida aasta noore koka võistlusel, rääkimata selle võitmisest. Soovitan seda kindlasti kõigile. Reis Prantsusmaale oli ja on siiani üks mu meeldivamaid kogemusi.”

Deborah (Ühendkuningriik), kes käis tööpraktilal Lyonis Prantsusmaal.

Kui oled huvitatud taotlemisest, pöördu oma kutsehariduskooli poole.

NOORTE LIKUVUS

Noortevahetusega aidatakse noortel omandada projektijuhtimis- ja meeskonnatöö oskusi. Sellised koolivälised võimalused annavad noorterühmadele võimaluse osaleda struktureeritud tegevusprogrammis (nt seminaridel, mis on ühendatud praktiliste ülesannete, väitluste ja rollimängudega) 21 päeva jooksul teises riigis nii ELis kui ka mujal.

Euroopa Vabatahtlik Teenistus pakub noortele ideaalse võimaluse arendada oskusi, lüües kaasa organisatsioonide igapäevases töös sellistes valdkondades nagu sotsiaalhoolekanne, keskkond,

mitteformaalne haridus, IKT, kultuur jpm. See annab neile ka võimaluse saada juurde enesekindlust, tunda end kodanikuna kaasatuna ja puutuda kokku teistsuguse eluviisiga. Vabatahtlik töö võib kesta kuni aasta ja osalejad võivad osaleda vabatahtlikuna igat liiki tegevuses, nii Euroopa Liidus kui ka kaugemal.

Noortevahetuses võivad osaleda 13–30aastased noored. Euroopa Vabatahtlik Teenistus ootab noori vanusevahemikus 17–30.

„Vaid ühe aastaga Euroopa Vabatahtlikus Teenistuses õppisin rohkem kui eales varem. Soovitan vabatahtlikku teenistust kindlasti kõigile, kes on avatud mõtlemisega ja soovivad saada kogemusi.”

Clara (Saksamaa), kes osales Belgias Brüsselis Jozef Swinenni kogukonnakeskuses äsja saabunud immigrantide abistamise projektis.

Kui oled huvitatud osalemisest, võta ühendust oma riigi bürooga.

NOORSOO- JA MUUDE TÖÖTAJATE LIKUVUS

Kui oled õpetaja või töötad ettevõttes, võid minna õpetama välismaa asutusse, et saada uusi erialaseid mõtteid, laiendada tutvusringkonda ning aidata moderniseerida või internatsionaliseerida Euroopa haridus- ja koolitussüsteeme.

Õpetajad, muud töötajad või noorsootöötajad võivad minna välismaale ka koolitustele, sealhulgas struktureeritud kursustele, erialase suunitlusega keelekursustele, koolitusüritustele või töövarjuks, et saada uusi teadmisi ja ideid, mida kodus rakendada. Selline tegevus võib kesta kahest päevast kuni kahe kuuni.

Kui oled osalemisest huvitatud, pöördu oma kooli või noorteorganisatsiooni poole. Ettevõtete töötajad peavad saama kutse kõrgkoolilt, kuhu nad kavatsesid õpetama minna.

Bonni ülikooli rahvusvaheline strateegia hõlmab noorte teadlaste, üliõpilaste ja haldustöötajate vahetust.

„Minu kogemus seisnes töövarjuks olemises Küprose kurtide liidus, et õppida nende tegevusest ja kogemustest [...]. See võimaldas mul paremini mõista Küprose kurtide kultuuri, arendada oma viipekeeleoskust ja täiendada teadmisi õppeprotsessist, mida tuleb kurtide õpetamisel kasutada.”

Christophe (Prantsusmaa),
viipekeeleõpetaja, kes käis töövarjuks
Küprosel.

Põhimeede 2. Koostöö ja partnerluse toetamine

Kas oled hariduse, koolituse või noorsoo valdkonnas tegutsev organisatsioon või asutus ning soovid töötada teisel pool piiri ametikaaslastega oma või muus tegevusvaldkonnas? Või töömaailmaga, et uuendada ja moderniseerida oma eriala?

Kas oled ettevõtte, teadusorganisatsiooni, piirkondlik amet, ühing, tööturu osapool või vabaühendus ja soovid teha koostööd organisatsioonide või asutustega hariduse, koolituse või noorsoo valdkonnas, et suurendada koostööd, anda edasi teadmisi ning rakendada innovaatilisi tavasid?

Siis pakub Erasmus+ sulle sobivaid mitmesuguseid partnerlusprojekte.

STRATEEGILISED PARTNERLUSED HARIDUSE, KOOLITUSE JA NOORSOO VALDKONNAS NING TÖÖMAAILMAGA

Strateegiliste partnerluste eesmärk on arendada, anda edasi ja rakendada innovaatilisi haridus-, koolitus- ja noorsooga seotud tavasid piiriülese koostöö kaudu eri liiki organisatsioonide vahel.

Nende eesmärkide saavutamiseks toetab Erasmus+ hariduse, koolituse ja noorsoo valdkondades tegevaid eri riikide organisatsioone. Toetatav tegevus hõlmab järgmist:

- ühiste uurimisprogrammide, uute õppekavade, innovaatiliste õpetamismeetodite (näiteks IKT parem kasutamine), uute õppe- ja koolitusmaterjalide, -meetodite ja -tavade (nt keelte puhul) väljatöötamine;
- suhete loomine, üksteiselt õppimine, et õpilastel ja töötajatel oleks võimalik uurida reaalseid juhtumeid ettevõtetes ning arendada ettevõtlikku mõtlemist ja loovust;
- mitteformaalse ja informaalise õppimise kaudu omandatud pädevuste tunnustamine riiklikul tasandil, sidudes need ELi raamistikega ja kasutades ELi dokumenteerimisvahendeid.

Kuidas taotleda: haridusasutused, noorteorganisatsioonid või teiste huvitatud organisatsioonide esindajad peaksid võtma ühendust oma riikliku bürooga.

E-õpe võimaldab paindlikku, enda määratud õppimistempot.

*Kas oled valmis hüppama?
Omanda ettevõtlusoskused
juba ülikoolis.*

TEADMUSÜHENDUSED: KÕRGKOOLIDE JA ETTEVÕTETE KOOSTÖÖ

Programmiga Erasmus+ rahastatakse kõrgkoolide ja ettevõtete teadmusühendusi, et aidata ületada kõrghariduse ja töömaailma vaheline lõhe. Teadmusühendustega aidatakse ka tagada õpilastele ja töötajatele paremad ettevõtlusoskused ning muuta kõrgkooli ja ettevõtteid ettevõtlikumaks.

Teadmusühendustega võidakse toetada järgmiste eesmärkidega tegevust:

- uute õppimis- ja õpetamismeetodite (nt uued multidistsiplinaarsed õppekavad, õpilaskeskne ning reaalsetel probleemidel põhinev õpetamine ja õpe) väljatöötamine ja rakendamine;
- mitmekülgsete oskuste õppeks struktuuride loomine ja nende rakendamine kõikides kõrgharidusprogrammides. Need tuleks välja töötada koostöös ettevõtetega, suurendades seeläbi tööhõivevõimalusi, loovust ja uusi karjäärivõimalusi;
- ettevõtluse lisamine õppekavadesse, et anda õpilastele, teadlastele, personalile ja õpetajatele teadmisi, oskusi ja motivatsiooni ettevõtlusega tegelemiseks.

Teadmusühendused peavad hõlmama vähemalt kuut organisatsiooni vähemalt kolmes programmis osalevast riigist (vähemalt kaks ettevõtet ja kaks akadeemilist partnerit).

VALDKONDLIKUD OSKUSÜHENDUSED: KUTSEHARIDUSE JA KOOLITUSE PAKKIJATE NING TÖÖMAAILMA KOOSTÖÖ

Valdkondlikud oskusühendused on piiriüleised projektid, mis on seotud oskustega, mida töötajad vajavad eri valdkondades töötamiseks. Nendega võidakse toetada järgmiste eesmärkidega tegevust:

- oskuste ja koolitusvajaduste kindlaksmääramine teatavas majandusvaldkonnas (näiteks tõendite kogumine oskuste kohta, mida on vaja teatava majandusvaldkonna tööturul, ning tõendite tõlgendamine);
- valdkonnapõhiste õppekavade ja programmide kavandamine ning innovaatiliste meetodite lõimimine õpetamisse ja õppimisse, samuti teadmiste reaalsetes tööolukordades kasutamise võimaluste lisamine ning ettevõtlike hoiakute kujundamine.

Valdkondlikud oskusühendused peavad hõlmama vähemalt üheksat organisatsiooni vähemalt kolmes programmis osalevast riigist, sealhulgas kahest liikmesriigist.

SUUTLIKKUSE SUURENDAMINE KÕRGHARIDUSES: KOOSTÖÖ PARTNERRIIKIDE KÕRGKOOLEDega

Programmiga Erasmus+ toetatakse koostööprojekte kõrgkoolidega kogu maailmas, et arendada ja moderniseerida partnerriikide kõrgkooli. Partnerasutusi saab valida ELi naaberriikidest, Lääne-Balkanilt, Venemaalt ning ka Aasia, Ladina-Ameerika ja Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani riikide piirkondadest.

Tulevased projektid võivad hõlmata järgmist:

- ühisprojektid, millega töötatakse välja uusi õppekavasid ja kraade, õppimis- ja õpetamise meetodeid, töötajate arendamise viise, kvaliteeditagamist, uusi juhtimis- ja haldusstruktuure ning -protsesse;
- projektid struktuursete reformide väljatöötamiseks riiklikul tasandil partnerriikide ametivõimude toetusel (nt poliitika moderniseerimine, kõrgharidussüsteemide juhtimine ja haldus).

SUUTLIKKUSE SUURENDAMINE NOORSOOVALDKONNAS: KOOSTÖÖ PARTNERRIIKIDE NOORTEORGANISATSIOONIDega

Programmiga Erasmus+ toetatakse koostööprojekte noorsoovaldkonnas tegutsevate organisatsioonide vahel kõikjal maailmas. Selliste projektide eesmärk on parandada noorsootöö kvaliteeti ja tunnustamist, mitteformaalset õppimist ja vabatahtlikku tööd maailma paljudes piirkondades, eriti arenguriikides.

Selline tegevus võib olla näiteks:

- noorteorganisatsioonidevaheline koostöö, suhete loomine ja üksteiselt õppimine;
- töötamine koos, et suurendada teadlikkust vabatahtlikust tööst ja mitteformaalsest õppimisest partnerriikides ning vastava töö ja õppimise tunnustamise parandamiseks;
- heade tavade ning noorsootöötajate ja koolitajate erialase arengu vahendite väljatöötamine ja rakendamine.

VEEBIVAHENDID KOOLIÕPETAJATELE JA TÄISKASVANUHARIDUS

Programmiga **eTwinning** toetatakse ja suurendatakse koolidevahelist koostööd, pakkudes tuge, kasulikke vahendeid ja kohta veebipõhise koostöö tegemiseks. Programmi eTwinning saab kasutada liikuvusprojektide, strateegiliste partnerluste või veebikoostöö toetamiseks.

Lisaks toetab eTwinning õpetajate ja muude töötajate erialast arengut, pakkudes e-õppematerjale ja suhete loomise võimalusi kõikjal Euroopas.

Kõik programmis osalevate riikide koolid ja eelkoolid on teretulnud kasutama programmi eTwinning igal ajal, registreerudes eTwinningu portaalis: <http://www.etwinning.net>.

EPALE (Euroopa täiskasvanuõppe elektrooniline platvorm) on veebiplatvorm kogemuste, näidisjuhtumite ja hea tava levitamiseks täiskasvanuhariduses. Sellega luuakse kogu ELis täiskasvanuhariduse töötajate kogukondi. Platvorm tehakse kättesaadavaks 2014. aasta lõpuks.

Põhimeede 3. Poliitikareformi toetamine

Programmiga Erasmus+ toetatakse poliitikameetmeid, mis on suunatud strateegia „Euroopa 2020” ja teiste asjakohaste strateegiate eesmärkide saavutamisele. Sellised meetmed hõlmavad tõendite kogumist, analüüsi ja üksteiselt õppimist, näiteks temaatiliste ja riigipõhiste eriteadmiste, poliitikaküsimusi käsitlevate uuringute ja reformide kaudu. Nendega toetatakse ka kohtumisi noorte ja poliitikakujundajate vahel struktureeritud dialoogi vormis.

Meetmete eesmärk on parandada haridus-, koolitus- ja noortesüsteemide kvaliteeti ja tõhusust, edendada üksteiselt õppimist ja riikideülest koostööd, arendada teadmisi ning julgustada noori aktiivselt demokraatlikus elus osalema.

Tulevikuväljavaated

Aastatel 2014–2020 toetatakse programmiga Erasmus+ otseselt ligikaudu 4 miljonit inimest ja 125 000 asutust.

Erasmus+ (2014–2020) arvudes

Koguelarve	14,7 miljardit eurot Lisavahendeid eraldatakse kolmandate riikidega (partnerriigid) seotud meetmete rahastamiseks.
Liikuvusvõimalused kokku	Üle 4 miljoni inimese
Kõrgharidus	Ligikaudu 2 miljonit üliõpilast
Kutseharidus ja koolitus	Ligikaudu 650 000 õpilast ja praktikanti
Töötajate liikuvus	Ligikaudu 800 000 lektorit, õpetajat, koolitajat, haridustöötajat ja noorsootöötajat
Vabatahtlik töö ja noortevahetus	Üle 500 000 noore
Magistrantuuri laenuprogramm	Ligikaudu 200 000 üliõpilast
Ühised magistrakraadid	Üle 25 000 üliõpilase
Strateegilised partnerlused	Ligikaudu 25 000 strateegilist partnerlust, mis ühendavad 125 000 kooli, kutseharidus- ja koolitusasutust, kõrg- ja täiskasvanuharidusasutust, noorteorganisatsiooni ja ettevõtet.
Teadmusühendused	Üle 150 teadmusühenduse, mille loovad 1500 kõrgkooli ja ettevõtet.
Valdkondlikud oskusühendused	Üle 150 valdkondliku oskusühenduse, mille loovad 2000 kutseharidus- ja -koolitusasutust ning ettevõtet.

Lisateave

- ▶ **Üldteave hariduse ja koolituse kohta Euroopa tasandil:** <http://ec.europa.eu/education>
- ▶ **Erasmus+:** http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/index_et.htm
- ▶ **Täitevasutus:** <http://eacea.ec.europa.eu>
- ▶ **Riiklikud bürood:** http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/national-agencies_et.htm
- ▶ **Õpetajatele:** http://europa.eu/teachers-corner/index_et.htm
Õpetajatele mõeldud sait sisaldab haridusliku sisuga materjale Euroopa Liidu kohta 23 keeles. Siit leiab igat liiki materjale (veebisaidid, brošüürid, veebimängud, videod jms), eelkõige põhi- ja keskkooli õpilastele. Õpetajad saavad siit piisavalt inspiratsiooni, ükskõik kas õpilastele ELi ajaloo õpetamiseks, ELi toimimise ja tegevuse selgitamiseks või ELi poliitika täpsemaks arutamiseks. Kõik õpetamisvahendid on tasuta.
- ▶ **Kas Teil on küsimusi Euroopa Liidu kohta? Europe Direct saab aidata:** 00 800 6 7 8 9 10 11
<http://europedirect.europa.eu>

